

Smør- og Fedtmosen 1999

Flora-rapport

Af Poul Evald Hansen

In. litt. 2000

Besøgt: 1999.04.23.; 1999.05.22., 1999.06.29 foruden diverse småbesøg i maj, juni og august.

1. Sammenfatning

Floraen i Smør- og Fedtmosen er undersøgt i perioden april-august 1999. Undersøgelserne har koncentreret sig om karplantefloraen, idet dog også udbredelsen af sphagnumarter er registreret, da denne siger meget om mosens naturstilstand, grad af eutrofiering og grad af upåvirket hed. Udbredelse af de fleste sphagnumarter indikerer "oligotrofiering", næringsfattige forhold og ombrogen vandmætning (d.v.s., at vandet stammer fra nedbøren uden at have været i kontakt med mere eller mindre næringsrige aflejringer i jordbunden).

Især Smørmosen er af betydelig botanisk interesse. Her forekommer både næringsfattige partier med sphagnum og lyng, som er tilløb til fattigkær, og næringsrig, fugtigmuldet skovbund med Ramslæg, orkideer etc. Flere af tørvegravene er ret renvandede, hvilket forekomsten af store mængder Alm. Kildemos samt f.eks. Butbladet Vandaks vidner om. Mod Ø er der et par spildevandstilløb, som er ret problematiske og påvirker vandkvalitet og flora i dele af mosens østlige og nordøstlige dele.

Fedtmosen er ikke så botanisk og landskabeligt afvekslende som Smørmosen. Der er dog også her sphagnumpartier og renvandede tørvegrave, men både enge og overdrevsarealer i og tilknytning til mosen er ved at gro til, fordi der tilsyneladende ikke længere foretages høslæt og græsning i naturplejøjemed.

Det vurderes at der er store behov for naturpleje i Smør- og Fedtmosen ud over, hvad der har været foretaget før. Græsning og høslæt kan være med til at genskabe tidligere tiders artsrige eng- og overdrevsarealer.

Smør- og Fedtmosen er adskilt af en 2-300 meter bred kile af agerland og græsningsarealer. Dette område ligger i hovedsagen væsentligt højere end moseterrænet. De to moser behandles her under et, da vegetationstyperne

til dels er de samme, omend Smørmosen er noget større og mere botanisk værdifuld end Fedtmosen.

2. Indledning

2.1. Generelt.

I 1999 har Amphi Consult ved Poul Evald Hansen udarbejdet foreliggende botaniske statusrapport over Smør- og Fedtmosen. Arbejdet er foregået som en del af Københavns Amts naturovervågningsopgaver. Formålet har været at kaste lys over floraens tilstand i Smør- og Fedtmosen, undersøge behovet for naturpleje i moserne -samt endelig at vurdere effekten af 2 spildevandstilledninger i Smørmosens østkant, som har ligget der end årrække.

Frank Desting har lavet en floraliste for Smør- og Fedtmosen i 1999. Den medtager vist flere rand- og tilgrænsende arealer til moserne, end der er undersøgt her (kun egentlige Smør- og Fedtmose medtaget), så resultaterne er ikke helt sammenlignelige. Ikke desto mindre er der ret god overensstemmelse mellem Frank Destings floraliste og floralisten udarbejdet i forbindelse med dette projekt.

I 1980 blev der foretaget en floristisk undersøgelse af Smør- og Fedtmosen af Jette Thomsen, Delrapport - Gladsaxe Kommune, som dog desværre ikke har kunnet fremskaffes.

Derudover er der ikke i de senere år foretaget samlede undersøgelser af Smør- og Fedtmosens flora, og det er derfor ikke umiddelbart muligt at sammenligne med tidligere rapporter. Der foreligger dog nogle ældre optegnelser, bl.a. P. Gravesens; Danske Naturlokaliteter 1, Sjælland - som der er sammenlignet med. Desuden foreligger der enkelte registreringer i AFD-projektet fra Smør-og Fedtmosen, og endelig haves en del mundtlige oplysninger fra lokale botanikere.

2.2. Tilgængelighed m.v.

Størstedelen af Smør- og Fedtmosen er offentligt tilgængelige. Dog findes stadig 5-6 private lodder med fritidshuse ved østsiden af Smørmosen. Der har ligget langt flere fritidshuse i især Smørmosen, men de fleste er nu revet ned og området overgået til offentligt eje. Mange gamle hustomter lader sig let erkende. Ved vestsiden af Smørmosen findes en del privat græsning og lidt traditionelt landbrug.

Området omkring den store tørvegrav mod SV i Smørmosen er utilgængeligt p.g.a. vandstanden. Det skal bemærkes, at vandstanden i især Smørmosen i sommeren 1999 var noget højere end den plejer at være, hvilket vanskeliggjorde registreringen af mosens flora.

2.3. Terræn m.v.

Fedtmosen og det meste af Smørmosen ligger i Gladsaxe Kommune. Den sydvestlige tredjedel af Smørmosen ligger i Herlev Kommune. Smørmosen

afvandes af Kagså til Køge Bugt samt af Tibberup Å, der løber mod Sønderø. Tibberup Å afvander også Fedtmosen.

Der er to spildevandsudledninger (med udledningstilladelser) til østsiden af Smørmosen, som påvirker vandkvaliteten i den østlige og nordøstlige dele af mosen en hel del. P.g.a. vandbevægelserne og afstrømningsretningerne er betydelige dele af Smørmosen dog ret upåvirket af spildevandsudledningerne.

3. Floraen i Smør- og Fedtmosen

3.1. Tidligere undersøgelser

Det har ikke været muligt at finde samlede botaniske undersøgelser af Smør- og Fedtmosen fra de sidste år ud over Gravesens floralister fra 1975. Dette kan nok undre, da især Smørmosen rummer mange spændende naturtyper. Der foreligger forskellige specialer omkring ferskvandsalger m.v. i Smør- og Fedtmosen, men altså så vidt vides ingen samlede undersøgelser af blomsterplanterne. I Botaniske Lokalteter, 1. Sjælland omtaler Palle Gravesen artsrige samfund fra Smørmosens sydkant med bl.a. Forskelligbladet Tidsel, Bakketidsel, Gul Reseda m.v.; men disse synes forsvundet. Lignende, men lidt mindre artsrige, partier omtales fra fedtmosen. Disse eng- og overdrevssamfund synes forsvundet.

3.2. Vegetationstyper

Mod syd og sydøst findes oven i købet tilløb til fattigkær med forekomst af bl.a. flere karakteristiske sphagnumarter og Hedelyng. Mod nord i Smørmosen findes skovpartier med artsrige muldbundssamfund med Hvid og Gul Anemone, Ægbladet Fliglæbe etc. i blandet forskellige kulturflygtninge som bl.a. Knold-Kulsukker og Spansk Jordbær. Det drejer sig tilsyneladende om gamle haver, der har fået lov til at springe i skov.

Fedtmosen er mindre afvekslende, men rummer dog partier med birkemose og ret renvandede tørvegrave.

I tilknytning til både Smør- og Fedtmosen har der tidligere fandtes områder med artsrig overdrevsvegetation. Således omtales i "Oversigt over Danske Botaniske Lokalteter. 1. Sjælland" et højtliggende, tørt engparti ved sydenden af Smørmosen med bl.a. Djævelsbid, Nyse-Røllike og Forskelligbladet Tidsel. Der synes ikke at være noget videre tilbage af denne vegetation. Andre partier med Hjertegræs, Vild Hør, Gul Reseda etc. er angivet fra Fedtmosen, men synes nu også stort set forsvundet. Dog fandt forfatteren i 1998 bl.a. Vellugtende Agermåne og Vild Hør SØ for den egentlige Fedtmose.

Der findes store renvandede tørvegrave i både Smør- og Fedtmosen. I Smørmosen findes stadig Alm. Kildemos i mængde i den sydøstlige store tørvegrav. Desuden er i Smørmosens tørvegrave noteret bl.a. Butbladet Vandaks, Svømmende Vandaks og Alm. Vandpest. Mange af de mindre tørvegrave er nu så skyggede, at det begrænser vandplantevegetationen i den lavvandede bredzone.

Store dele af Smør- og Fedtmosens indre karakteriseres af Kær-Dunbregne, som findes i enorme mængder. I Smørmosen er der også store bestande af Kærmysse.

I betydelige dele af Smørmosen er bundet af den halvfugtige rørskovszone dækket af *Sphagnum squarrosum*, der er en af de mest næringstålende tørvemasser. Hh. kommer også f.eks. *S. teres* ind. Mod SØ i Smørmosen er der et næringsfattigt parti med bl.a. *S. papillosum*, *S. fimbriatum* og *S. palustre* samt lidt Hedelyng. Hedelyng findes også i en af haverne på østsiden over mod Hillerød motorvejen.

Sphagnum-samfundene er langt dårligere udviklet og mindre udbredt i Fedtmosen, hvor de mest findes i birkemosen mod nord.

De store tørvegrave mod SV i Smørmosen er omgivet af fugtig rørskov af især tagrør, som er iblandet lidt pilekrat. Rørskoven er på det nærmeste utilgængelige p.g.a. vandstanden.

Tilløb til rigkær findes ved Smørmosens SV-kant, hvor der græsser Skotsk Højlandskvæg. Her vokser bl.a. Tvebo Baldrian samt Kær-Padderok i mængde; men generelt er vegetationen temmelig artsfattig her.

Store dele af Fedtmosen, og også betydelige arealer især mod Ø og NØ i Smørmosen, kan betegnes som fugtig birke-pilemosen, ofte med *Sphagnum squarrosum* (og i mindre grad *Sphagnum teres*) i bunden. I sphagnummen gror ofte Dusk-Fredløs og Smalbladet Mangeløv. Hvor der ikke er sphagnum vil Kær-Dunbregne ofte dominere.

3.3. Bemærkelsesværdige arter i Smør- og Fedtmosen

De store forekomster af Kærmysse i Smørmosen er bemærkelsesværdige. Men arten er nu ret almindelig i Nordsjælland. Det er også bemærkelsesværdigt, at Hedelyng har kunnet etablere sig ude i selve mosen langs naturstien mod syd. Efter alt at dømme er planten nyindvandret her. Løvskovspartiet (tilgroet gammel have) mod N i Smørmosen har flere usædvanlige arter, så som Ægbladet Fliglæbe, Knold-Kulsukker, Lundgylden og Ramslæg. Butbladet Vandaks og Almindelig Kildemos, som findes et par steder i Smørmosen, er vel ikke sjældne, men forekomsten vidner dog om en god vandkvalitet i tørvegravene, hvor de forekommer.

En art som Finbladet Mangeløv er i AFD-projektet gjort til en A-art. Men min erfaring er, at planten er ret almindelig i store dele af Nordsjælland, og således også i skove og moser omkring København. Den står flere steder i Smørmosen, og vil sikkert også kunne findes i Fedtmosen, om end det ikke er sket ved denne undersøgelse.

Naturligt næringsrige lavbundsarealer findes f.eks. ved V-siden af Smørmosen, men forekomsten af lyskrævende rigkærarter er beskeden, p.g.a. den fremskredne tilgroning. Her skal kun nævnes en lille forekomst af Tvebo Baldrian mod SV i Smørmosen (se floralisten i bilag).

3.4. Udviklingstendenser

Da man må gå ud fra, at vandtilførslen i alt fald de centrale og sydlige dele af

Smørmosen samt nogle af de nordlige dele af Fedtmosen er ombrogen (stammende fra nedbøren, som er sur), er der grund til at antage, at udviklingen af fattigkærssamfund her vil fortsætte. Forureningen fra de to spildevandsudledninger ved Ø-siden af Smørmosen forstyrrer ikke dette billede så meget, ud over at de hindrer en tilsvarende udvikling i de nordlige og østlige dele af mosen.

Hvis græsning og høslæt i kanten af og op til moserne kan sættes i system, er der grund til at antage, at der atter kan etablere sig artsrige eng- og overdrevssamfund her.

Hvor ingen naturpleje finder sted går udviklingen i retning af hhv. løvskov på frodigmuldet bund, tagrørskov (især omkring de store tørvegrave) og birke-sphagnummose. De gamle eng- og overdrevsarealer vil blive præget af tilgroning med højstaudevegetation, pilekrat m.v., hvis der ikke sættes ind med naturpleje.

3.5. Tilføjelse:

Fund af Gul Bartsie

Ifølge URT 1999:3 side 103 er der fundet Gul Bartsie (*Parentucellia viscosa*) med 66 blomstrende eksemplarer ved et lille vandhul på kultureng lige syd for mosen. Planterne er registreret og optalt af Frank Desting 1999.08.04

4. Naturpleje m.v. i Smør- og Fedtmosen

4.1. Aktuel naturpleje

Der foretages fjernelse af blomsterstande af Kæmpe-Bjørneklo Smørmosen og muligvis også i Fedtmosen. I Smørmosen synes denne bekæmpelse at være ret konsekvent.

I Smørmosen græsses et engområde ved SV-enden af mosen med Skotsk Højlandskvæg. Ligeledes græsses der lidt med får helt mod NV i Smørmosen; men ellers er der ikke igangværende græsning i og ved moserne. I det højere liggende terræn områder V. for Smørmosen er der noget privat græsning med heste og får.

Ifølge informationstavler ved naturskolen i Fedtmosen har man fra tid til anden foretaget høslæt og rydninger i Fedtmosen i naturplejeøjemed.

Sådanne tiltag synes dog ikke at have fundet sted de seneste år efter den fremskredne tilgroning at dømme. Det kan hænge sammen med de ændrede regler for langtidsledige, der har gjort det svært at skaffe arbejdskraft.

4.2. Ønskelig naturpleje

Især i og ved Fedtmosen findes tilgroede, tidligere mere eller mindre overdrevsagtige områder, som burde afgræsses. Som andetsteds omtalt har der fandtes eng- og overdrevsarealer med arter som Forskelligbladet Tidsel og Djævelsbid.

Den forholdsvis næringsfattige birkemose mod N i Fedtmosen bør holdes åben ved høslæt, rydning eller afgræsning.

Løvskovpartierne mod N i Smørmosen, som til dels er gamle haver, der er sprunget i skov, bør lades urørte, bortset fra mekanisk bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. De ligger til dels på kalkholdig bund, og kan udvikle sig til meget spændende plantesamfund med forskellige orkidéer m.v.

De næringsfattige partier mod S i Smørmosen skal følges nøje. Området omkring Naturstien med hængesæk o.s.v. er alt for fugtigt til afgræsning. Man bør med mellemrum rydde de mest værdifulde partier med Hedelyng etc. for birk, pil o.a. træer og buske. Det bør undersøges, om man kan få et samarbejde i gang med lodsejerne ved V-kanten af mosen, hvor der også forekommer næringsfattige partier med Hedelyng.

Hvis det er muligt, bør man stoppe de to spildevandsudløb på Ø-siden af Smørmosen. Der er givet udledningstilladelse, men denne er tidsbegrænset, og man må undersøge om udledningsbetingelserne overholdes. Under alle omstændigheder er udledningen til skade for floraen og faunaen i den nordøstlige og nordlige del af Smørmosen.

Fra en naturplejemæssig og rekreativ synsvinkel ville det være en fordel, hvis det offentlige (Gladsaxe og Herlev kommuner) opkøbte de sidste private parceller i moserne, især Smørmosen, hvis der er mulighed for det.

4.3. Naturskole, naturstier m.v.

Ved nordkanten af Fedtmosen er der en naturskole el. l., som drives af Gladsaxe Kommune. Fra naturskolen udgår en natursti, som til dels er "udvisket", og kun delvis har kunnet identificeres. Naturstien går dog mest i den nordvestlige og sydvestlige del af mosen.

I den sydøstlige del af Smørmosen er der ligeledes en natursti, som dog er lukket i det meste af sommeren af hensyn til ynglefuglene. Naturstien er meget vanskeligt tilgængelig, og går blandt andet over stærkt gyngende hængesæk. Omkring naturstien findes nogle af mosens mest karakteristiske næringsfattige partier.

Det virker ikke som om naturstierne vedligeholdes.

5. Konklusion

Smør- og Fedtmosen rummer værdifulde vegetationstyper. Især Smørmosen er afvekslende og rummer værdifulde partier med frodig løvskov såvel som kær- og overdrevsområder, der nærmer sig fattigkær. Eng- og overdrevsområder i og i tilknytning til moserne synes at have tabt meget i botanisk værdi i de senere år p.g.a. tilgroning med vedplanter og højstaudevegetation, ophør af græsning og i nogle tilfælde opløjning og omlægning.

Det samlede område rummer levn fra og rester af gamle haver og frugtplantager, som nu til dels har ændret sig til artsrige løvskovssamfund på frodig-muldet bund.

Både Smør- og Fedtmosen er meget tilgroede og der findes ikke meget af åbne, eng- og overdrevspartier tilbage i og ved moserne. Hvad der er findes

ved SØ-kanten af Smørmosen, hvor der græsses med Skotsk Højlandskvæg, samt lokalt langs stierne forløb inde i moserne.

Langs Ø-kanten af Smørmosen findes stadig enkelte private haver, som kun er undersøgt overfladisk. I en af dem findes dog stadig et lille parti med Hedelyng.

Der er grund til at følge udviklingen i Smør- og Fedtmosen fremover. Ikke mindst bør man studere effekten af nuværende (som der ikke er mange af) og fremtidige naturplejeforanstaltninger. Der er også grund til at følge udviklingen i vandkvaliteten i de store tørvegrave.

De to spildevandsudledninger til Ø-siden af Smørmosen er meget problematiske, fordi de præger et område med ellers god vandkvalitet, renavandede, til dels sure tørvegrave m.v. Vådområderne midt-østligt i Smørmosen er påvirket af disse spildevandsudledninger.

Det bør undersøges, om det er muligt at stoppe de nævnte udledninger, om ikke andet, så når udledningstilladelsen skal fornyes.

6. Litteratur:

Oversigt over Botaniske Lokaliteter, 1. Sjælland. 2. oplag. Fredningsstyrelsen i samarbejde med Dansk Botanisk Forening. København 1979. - Her findes også i litteraturlisten henvisninger til nogle ældre arbejder, m.v.

Gravesen, Palle: 1975: Foreløbige floralister fra Fedtmosen og Smørmosen ved Bagsværd, 19.8.1975

Delrapport - Gladsaxe Kommune. Floristisk undersøgelse af Smør- og Fedtmosen foretaget af Jette Thomsen.

Der findes også en specialeundersøgelse om planktonalger i Smør- og Fedtmosen:

Bilag

1. Floraliste

Listen gælder Smørmosen og Fedtmosen. Bemærkelsesværdige forekomster i hver af moserne er specifikt angivet. Mange trivialarter er udeladt.

Aftenstjerne (*Hesperis matronalis*): Forvildet flere steder i begge moser, især hyppig mod NV i Smørmosen.

Akeleje (*Aquilegia vulgaris*) UB396818: Forvildet og naturaliseret et sted i skovpartiet mod NV i Smørmosen.

Anemone, Gul (*Anemone ranunculoides*) (B) UB394818: Kun i løvskovparti mod NV i Smørmosen.

Anemone, Hvid (*Anemone nemorosa*): Flere steder i løvskovspartier mod N i Smørmosen. Også i randskov i Fedtmosen.

Arum, Plettet (*Arum maculatum*) UB394818: Alm. i løvskovsparti mod NV i Smørmosen. Det er "den rigtige" Plettet Arum med plettede blade, hvad størstedelen af de forvildede og naturaliserede bestande faktisk ikke har.

Baldrian, Krybende (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*): HH. Ved V-siden af Smørmosen og i Fedtmosen.

Baldrian, Tvebo (*Valeriana dioica*) (B) UB392814: Sparsom ved græsset eng ved SV siden af Smørmosen. Desuden fåtallig et sted ved Ø-V-gående sti i Smørmosen.

Balsamin, Småblomstret (*Impatiens parviflora*): HH. i begge moser.

Bartsie, Gul (*Parentucellia viscosa*): Fundet i 1999 af Frank Desting i Smørmosens sydlige del, jfr. Urt 1999:3.

Blærerod, Almindelig (*Utricularia vulgaris*): Fåtalig i Smørmosen (personlig oplysning: Frank Desting)

Blåtop (*Molinia caerulea*): Hyppig omkring naturstien mod syd, samt et par andre steder. Hyppig mod N i Fedtmosen.

Brombær, Almindelig (*Rubus plicatus*) UB397812: Ret sparsom omkring naturstien mod syd i Smørmosen.

Brombær, Armensk (*Rubus armeniacus*): HH. langs randen og ved stier i både Smør- og Fedtmosen.

Brombær, Opret (*Rubus nessensis*) UB397812: Sparsom omkring naturstien mod syd i Smørmosen. Dette må være den sydligste forpost for artens nordsjællandske udbredelsesområde.

Bunke, Bølget (*Descampsia flexuosa*): Ret sparsom omkring naturstien mod syd. Ret sparsom i tør birkeskov mod N i Fedtmosen.

Bunke, Mose (*Descampsia caespitosa*): Alm.

Bævreasp (*Populus tremula*): Opvækst ret hyppig i begge moser.

Bøg (*Fagus sylvatica*): Opvækst hyppig på egnede steder i Smørmosen og Fedtmosen.

Druemunke (*Actaea spicata*) (B): UB394818: Fåtalig et par steder i skovpartiet mod NV i Smørmosen.

Dunbregne, Kær- (*Thelypteris palustris*) (B) UB396817: M. alm. i begge moser, især mod N.

Eg, Stilk (*Quercus robur*): Opvækst hyppig på egnede steder i Smørmosen og Fedtmosen.

Fjerbregne (*Athyrium filix-femina*): HH. mod N i Smørmosen.

Fliglæbe, Ægbladet (*Listera ovata*) (A): UB394818, UB396818, UB393815 m.fl. steder i Smørmosen. Talrig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.

Forekommer også flere steder langs mosens vestside. Ikke fundet i Fedtmosen.

Flitteraks, Enblomstret (*Melica uniflora*): HH.

Fredløs, Almindelig (*Lysimachia vulgaris*): Hyppig

Fredløs, Dusk (*Lysimachia thyrsoflora*): Hyppig

Fredløs, Pengebladet (*Lysimachia nummularia*): HH. langs randen af

Smørmosen, mere sparsom i Fedtmosen.
Frytle, Mangeblomstret (*Luzula multiflora*): Sparsom i tør birkeskov på tørvebund mod N i Fedtmosen.
Frytle, Mark (*Luzula campestris*)
Frøbid (*Hydrocharis morsus-rhane*): Fåtalig i Fedtmosen.
Fuglemælk, Kost (*Ornithogallum angustifolium*): Fåtalig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.
Gulaks, Vellugtende (*Anthoxanthum odoratum*): I lysåben birkeskov mod N i Fedtmosen.
Guldkarse, Vej- (*Rorippa sylvestris*): HH. langs stier i Fedtmosen.
Guldnælde, Have- (*Lamiastrum galeobdolon* ssp. *argentatum*): Naturaliseret i løvskov mod NV i Smørmosen og et par andre steder i begge moser.
Hasselbrombær (*Rubus corylifolius* coll. UB394819): Et sted ved løvskov mod NV i Smørmosen. Artsbestemmelse ikke mulig p.g.a. manglende blomsterskud.
Hedelyng (*Calluna vulgaris*) UB397813: Sparsom ved naturstien og desuden i en af de private haver ved mosens vestside.
Hestehov, Japansk (*Petasites japonicus*) UB393815: Flere store bestande ved V-kanten af Smørmosen.
Hindbær (*Rubus idaeus*): Alm.
Hindbær x Brombær (*Rubus idaeus* x *R. fruticosus* coll.) UB394818 cfr.: Rimeligvis denne hybrid sparsom et sted i kanten af løvskovspartiet mod NV i Smørmosen.
Hullæbe, Skov- (*Epipactis helleborine* var. *helleborine*) (A) UB394818?: Rapporteret som fåtaligt forekommende i løvskovspartier mod nord i Smørmosen, men ikke set af forfatteren.
Hæg, Alm. (*Prunus padus*): Alm. på næringsrig bund i begge moser.
Høgeskæg, Toårig (*Crepis biennis*): Lokalt alm. ved V-siden af Smørmosen.
Iris, Gul (*Iris pseudacorus*): Alm. i næringsrige kær i begge moser.
Jordbær, Skov (*Fragaria vesca*)
Jordbær, Spansk (*Fragaria moschata*) UB396818: Naturaliseret og talrig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.
Kabbeleje, Eng- (*Caltha palustris* ssp. *palustris*): Sparsom. i begge moser, vigende p.g.a. tilgroningen.
Kildemos, Alm. (*Fontinalis antipyretica*) UB394813: Meget talrig i den store tørvegrav mod SV i Smørmosen. Forekommer tilsyneladende også et par andre steder i dybe tørvegrave i begge moser.
Kirsebær, Fugle (*Prunus avium*): Alm. i begge moser.
Klokke, Bredbladet (*Campanula latifolia* var. *macranta*): Fåtalig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen. NB: det er haveformen var. *macranta*, der forekommer!
Kløver, Bugtet (*Trifolium medium*): Alm. i kanten af begge moser og langs stierne.
Kløvtand, Kost- (*Dicranum scoparium*): Hyppig omkring naturstien.
Kløvtand, Kær- (*Dicranum bonjeanii*) Hyppig omkring naturstien.
Kogleaks, Skov (*Scirpus sylvaticus*): HH. mod N i Smørmosen.

Kongepen, Alm. (*Hypochoeris radicata*): HH. ved V-siden af Smørmosen.
Korbær (*Rubus caesius*): Alm. på tørre partier.
Kornel, Hvid (*Cornus alba* ssp. *stolonifera*): Hyppigt forvildet omkring gamle haver m.v. i både Smør- og Fedtmosen.
Kornel, Rød (*Cornus sanguinea*) (B) UB394818: I løvskovspartiet mod NV i Smørmosen og sparsomt enkelte andre steder.
Kragefod (*Potentilla palustris*): Alm. i hængesæk m.v. i både Smør- og Fedtmosen.
Kulsukker, Knold (*Symphytum bulbosum*) UB394818: Naturaliseret i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.
Kulsukker, Ru (*Symphytum asperum*)
Kulsukker, Foder- (*Symphytum x uplandicum*)
Kvalkved (*Viburnum opulus*): Opvækst hyppig i begge moser, især mod N.
Kærmysse (*Calla palustris*) (A) UB396817: Alm., især mod N, i Smørmosen; mere sparsom i Fedtmosen.
Liljekonval (*Convallaria majalis*): T. alm. og under udbredelse i løvskovspartier mod N i Smørmosen og også nogle steder i Fedtmosen.
Lundgylden (*Smyrniium perfoliatum*) UB394818: Fåtalig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.
Læbeløs, Krybende (*Ajuga reptans*): Flere bestande i løvskovsområde mod NV i Smørmosen.
Løg, Rams- (*Allium ursinum*) UB394818 : Alm. og bestanddannende i løvskovsparti mod NV.
Majblomst (*Majanthemum bifolium*): Enkelte steder i løvskovsparti mod NV i smørmosen. Også bemærket et sted i løvskovsparti mod V i Fedtmosen.
Mangeløv, Almindelig (*Dryopteris filix-mas*): T. alm. i begge moser
Mangeløv, Finbladet (*Dryopteris dilatata*) (A) UB394818: HH. i løvskovspartier mod N. i Smørmosen.
Mangeløv, Smalbladet (*Dryopteris expansa*): Alm. i begge moser.
Matrem (*Tanacetum parthenium*): Forvildet i løvskov mod NV i Smørmosen.
Miliegræs (*Milium effusum*): Løvskovspartier mod N.
Mirabel (*Prunus cerasifera*)
Mærke, Bredbladet (*Sium latifolium*): Hyppig ved de store tørvegrave mod SV i Smørmosen, hyppig i Fedtmosen.
Nellikero, Eng- (*Geum rivale*): Hyppig i begge moser.
Nellikero, Feber (*Geum urbanum*): Alm. i begge moser. Krydsningen med Eng-Nellikero er ikke bemærket.
Padderok, Ager (*Equisetum arvense*):
Padderok, Dynd (*Equisetum fluviatile*): Alm. i begge moser
Padderok, Kær (*Equisetum palustris*): Alm. i Smørmosen, i Fedtmosen, mest mod N.
Pil, Hvid (*Salix alba*): HH. i begge moser.
Pil, Bånd (*Salix viminalis*): Hyppig i begge moser.
Pil, Femhannet (*Salix pentandra*): Ret hyppig i begge moser
Pil, Grå (*Salix cinerea* ssp. *cinerea*): M.alm.

Pil, Lodden (*Salix x dasyclados*): HH. i begge moser.

Pil, Selje (*Salix caprea*): Hyppig i begge moser.

Pil, Øret (*Salix aurita*): Sparsom i Fedtmosen.

Pileurt, Japan (*Fallopia japonica*): HH.

Pileurt, Vand (*Persicaria amphibia*): Landformen alm., vandformen HH.

Potentil, Gåse- (*Potentilla anserina*): T. alm. i begge moser.

Potentil, Krybende (*Potentilla reptans*)

Rapgræs, Lund (*Poa nemoralis*): Alm.

Reseda, Gul (*Reseda lutea*): Set fåtalligt mod SØ i Fedtmosen af andre botanikere. Frank Desting oplyser, at der var en pæn bestand i Fedtmosen i 1999.

Ribs, Fjeld (*Ribes alpinum*): Forvildet få steder i Smørmosen nær gamle haver.

Ribs, Have- (*Ribes rubrum* coll.). Forvildet enkelte steder i begge moser.

Rose, Glat Hunde- (*Rosa canina* ssp. *canina*): Hyppig i begge moser.

Rose, Mangeblomstret (*Rosa multiflora*): HH. forvildet i Smørmosen.

Røllike, Nyse- (*Achillea ptarmica*): HH-ret alm. (Personlig oplysning: Frank Desting)

Røn, Alm. (*Sorbus aucuparia*): Opvækst alm. i begge moser.

Rørhvene, Bjerg (*Calamagrostis epigeios*): HH. langs randen af begge moser.

Rørhvene, Eng (*Calamagrostis canescens*): Hyppig og bestanddannende i begge moser.

Salat, Skov (*Mycelis muralis*): HH. i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.

Salat, Tornet (*Lactuca serriola*): HH. langs randen af begge moser.

Singrøn, Liden (*Vinca minor*): Naturaliseret og talrig i løvskovsparti mod NV i Smørmosen - samt flere andre steder i Smørmosen og Fedtmosen.

Snebær, Almindelig (*Symphoricarpos albus*): Hyppigt forvildet.

Solbær (*Ribes nigrum*): Sparsom mod N i Smørmosen.

Star, Almindelig (*Carex nigra* var. *recta*): Sparsom ved naturstien mod S i Smørmosen.

Star, Forlænget (*Carex elongata*)

Star, Grå (*Carex canescens*): Sparsom ved naturstien mod syd.

Star, Knippe (*Carex pseudocyperus*): HH.

Star, Kær (*Carex acutiformis*): Alm. og lokalt bestanddannende.

Star, Næb- (*Carex rostrata*): Ret hyppig i begge moser.

Star, Stiv- (*Carex elata*): Alm. i næringsrige kær i begge moser.

Star, Top (*Carex paniculata*): Fåtalrig mod N i Smørmosen samt få steder i Fedtmosen.

Star, Tråd- (*Carex lasiocarpa*) (B): Fåtalrig ved natursti mod S i Smørmosen.

Steffensurt, Dunet (*Circaea lutetioana*): HH. mod N i begge moser.

Storkenæb, Kløftet (*Geranium dissectum*): HH. langs stier i Fedtmosen.

Storkenæb, Pyrenæisk (*Geranium pyrenaicum*): HH. langs stier i Fedtmosen.

Strudsvinge (*Matteuccia struteopteris*): Forvildet og naturaliseret i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.

Svingel, Kæmpe (*Festuca gigantea*): Fåtalrig i Fedtmosen.

Svovlrod, Kær (*Peucedanum palustre*): HH. i begge moser.

Sæbeurt, Almindelig (*Saponaria officinalis*): HH. i kanten af begge moser.

Sødsøkær (Myrrhis odorata): Et par steder i løvskov mod NV i Smørmosen.

Tidsel, Forskelligbladet (*Cirsium helenioides*): Pæn bestand i Smørmosens sydlige del, også i 1999 (personlig oplysning: Frank Desting).

Tormentil (*Potentilla recta*): Hyppig ved naturstien mod S i Smørmosen samt enkelte steder mod N i Fedtmosen.

Trehage, Kær (*Triglochin palustris*): Fåtalig på græsningseng på SV-siden af Smørmosen.

Tusindstråle (*Telekia speciosa*): Ret store bestande i løvskovsparti mod NV i Smørmosen.

Tørst (*Frangula alnus*): Sparsom ved naturstien mod S i Smørmosen.

Tørvemos, Butbladet (*Sphagnum palustre*): Alm. omkring naturstien mod S. i Smørmosen.

Tørvemos, Frynset (*Sphagnum fimbriatum*): HH. mod Syd i Smørmosen, også bemærket i birkemose mod N i Fedtmosen.

Tørvemos, Sod- (*Sphagnum papillosum*): Enkelte steder ved naturstien mod S i Smørmosen..

Tørvemos, Trindstænglet (*Sphagnum teres*): Hyppig i Smørmosen, sparsom i Fedtmosen.

Tørvemos, Udspærret (*Sphagnum squarrosum*): Alm. i Smørmosen og mod nord i Fedtmosen.

Vandaks, Butbladet (*Potamogeton obtusifolius*) (B) UB394818, UB397813 forekommer sparsomt i tørvegrav ved naturstien mod S i Smørmosen samt ligeledes sparsomt i sø ved skovpartiet mod NV i samme mose.

Vandaks, Svømmende (*Potamogeton natans*): Enkelte steder i begge moser.

Vandpeberrod (*Rorippa amphibia*) (B) UB396817: HH. i næringsrige partier i begge moser.

Vandrøllike (*Hottonia palustris*): Et par steder i tørvegrave i begge moser.

Viol, Eng- (*Viola palustris*): lokalt talrig mod N i Fedtmosen.

Viol, Marts- (*Viola odorata*): HH. i randen af begge moser.